

گفت‌وگو با رحمت امینی، نمایشنامه‌نویس و کارگردان تئاتر:

هنر کاربردی در بحران‌ها نقش مهمی دارد

یک فعال تئاتر و استاد دانشگاه با تاکید بر نقش مهم هنر کاربردی در افزایش تاب‌آوری افراد در بحران‌ها، خاطر نشان می‌کند که این شاخه از هنر در کشور ما باید

جدی گرفته شود.

رحمت امینی، استاد دانشگاه تهران، نمایشنامه‌نویس و کارگردان تئاتر که در زمینه تئاتر کاربردی و تئاتر تعلیمی، تجربیات و مطالعات متعددی دارد، در گفتگو با ایسنا از نقش مهم تئاتر کاربردی در بحران‌هایی مانند جنگ می‌گوید و تاکید دارد که این شاخه از هنر باید بیش از این در کشور ما مورد استفاده قرار بگیرد.

او با اشاره به کاربردهای مختلف هنر تئاتر توضیح می‌دهد: به طور کلی در دنیا دو مدل نگاه به تئاتر داریم؛ مدل اول که تولید محور یا نتیجه محور است که نمونه آن همه نمایش‌هایی است که در هر سبک و سیاقی در سالن‌های مرسوم تئاتر روی صحنه می‌روند و در معرض دید تماشاگر قرار می‌گیرند و به عنوان تئاتر مرسوم یا تئاتر متعارف شناخته می‌شوند.

او در توضیح مدل دوم می‌گوید: دومین مدل که به ویژه در چند دهه اخیر مورد توجه قرار گرفته، تئاتر کاربردی است که ما هم برخی از انواع آن را در جشنواره‌هایمان دیده‌ایم. تئاتر شورایی، برخی از گونه‌های تئاتر خیابانی و ... در این دسته‌بندی قرار می‌گیرند.

امینی با اشاره به تلاش‌هایی که در زمینه تئاتر کاربردی در کشورمان صورت گرفته است، می‌افزاید: تئاتر کاربردی، از هنر تئاتر برای هدف مهم‌تری استفاده می‌کند. مثلاً آقای یدالله آقاعباسی به هنگام وقوع زلزله‌هایی مانند زلزله بم یا دیگر زلزله‌هایی که در ایران رخ داده، از این گونه نمایشی برای تقویت روحیه

کودکانی که پدر و مادر خود را از دست داده‌اند، استفاده کرده یا آقای علی ظفرقهرمانی نژاد در این زمینه ترجمه‌های متعددی داشته است.

این مدرس تئاتر اضافه می‌کند: در مجموع این تئاتر برای کاهش آثار روانی در سالمندان، کودکان، زندانیان، بیماران و ... یعنی جمع‌هایی که شرایط مشابهی دارند، مورد استفاده قرار می‌گیرد.

امینی با اشاره به کاربرد این گونه از تئاتر در بحران‌هایی مانند جنگ ادامه می‌دهد: این نوع از تئاتر در شرایط بحرانی می‌تواند نقش روحیه‌بخشی به افراد حاضر در آن بحران داشته باشد. در شرایط جنگی که گروه‌های نمایشی نمی‌توانند به طور متعارف در سالن‌های مرسوم تئاتر نمایش اجرا کنند، تئاتر کاربردی این امکان را فراهم می‌کند تا آنان در شرایط میدانی مانند پناهگاه‌ها به اجرای نمایش بپردازند همچنانکه در جریان جنگ ایران و عراق نیز نمونه‌هایی از تئاتر کاربردی در جبهه و برای تقویت روحیه رزمندگان اجرا شده است.

این کارگردان تئاتر خاطر نشان می‌کند: این مدل از تئاتر در کشور ما ذوقی بوده یعنی بر اساس ذوق و سلیقه افراد اتفاق افتاده است ولی متأسفانه برای استفاده از آن ساز و کاری نداشته‌ایم و این در حالی است که هنرمندان ما از جمله افرادی که از آنان نام بردم، در این زمینه تلاش‌های متعددی انجام داده‌اند. به عنوان نمونه هنوز سایت آقای ظفرقهرمانی وجود دارد. از سوی دیگر خود من مدتی که در حوزه هنری مسئولیت داشتم، دفتر تئاتر کاربردی را شکل دادم که مدتی فعال بود ولی با تغییر مدیریت حوزه و با رفتن من، فعالیتش ناتمام ماند یا این شاخه در جهاد دانشگاهی هنر هم وجود داشت اما در این مرکز هم به دلیل تغییر مدیریت‌ها به محاق رفت. ضمن اینکه در دوره‌ای از جشنواره تئاتر فجر با همکاری شهرداری، این بخش تعریف شد. به جز اینها قطعاً فعالیت‌های دیگری هم در این زمینه صورت

گرفته است.

امینی می‌گوید: متأسفانه این نوع تئاتر با وجود کارایی خود در کشور ما مورد توجه قرار نگرفته زیرا نتیجه‌محور نیست بلکه فرآیندمحور است و در شرایط ناگزیر، به کمک افرادی می‌آید که در آن وضعیت قرار گرفته‌اند و یکی از نمونه‌های پر کاربرد و شناخته شده آن تئاتر خلاق کودکان است که به معنای اجرای نمایش برای کودکان نیست بلکه به معنای کار با کودکان است و در این رهگذر، تئاتر به عنوان ابزاری کمک‌آموزشی به ارتقای مهارت‌های فردی و جمعی کودکان کمک می‌کند و به معنای آن نیست که قرار است کودکانی که در این فرآیند آموزش می‌بینند، نمایشی اجرا کنند.

او در پاسخ به اینکه با توجه به بینارشته‌ای بودن این شاخه از تئاتر چه مرکزی باید متولی تئاتر کاربردی شود، توضیح می‌دهد: اداره کل هنرهای نمایشی همچنان باید متولی تمام فعالیت‌های تئاتری باشد.

این اداره دفترهایی شبه مستقل دارد مانند دفتر تئاتر آیینی سنتی، دفتر تئاتر دانشگاهی و ... در گام اول باید این شکل از تئاتر را به رسمیت بشناسند و در گام بعدی، دفتر تئاتر کاربردی به عنوان یکی از زیرمجموعه‌های اداره کل هنرهای نمایشی تأسیس شود.

امینی با اشاره به اینکه تئاتر کاربردی، فعالان زیادی در ایران دارد، ادامه می‌دهد: اتفاقاً این شاخه در کشور ما فعالان پرشماری دارد بخصوص در زندان‌ها به عنوان شاخه‌ای تأثیرگذار، مورد توجه است که حتی به برگزاری جشنواره تئاتر زندان‌ها هم منجر شده است. بنابراین بهترین کار این است که اداره کل هنرهای نمایشی متولی این شاخه بشود اما مراکزی مانند آموزش و پرورش، سرای سالمندان، زندان‌ها و ... به اقتضای تعریف خود می‌توانند فعالیت‌های خاص خود را در این زمینه داشته باشند.

علی پتگر

هنرمند طراح و نقاش:

شرایط جدید سبب

قدرتمندتر شدن

ایران می‌شود

یک هنرمند نقاش با بیان اینکه در شرایط جدید، انقلاب پوست اندازی دوباره می‌کند، بر انسجام بیشتر مردم پس از گذر از این وضعیت و قدرتمندتر شدن تاکید کرد.

علی پتگر هنرمند طراح و نقاش باسابقه، در پیامی تصویری که در اختیار گروه هنر خبرگزاری مهر قرار داد، تجاوز رژیم صهیونیستی و آمریکا را محکوم کرد و در شرایط جنگ ترکیبی، مردم را یکی از ستون‌های انقلاب برشمرد.

علی پتگر هنرمند نقاش با بیان اینکه مردم یکی از ستون‌های این کشور و انقلاب هستند، گفت: مردم ایران همیشه در هر شرایطی دین و ایمان خودشان را حفظ کردند، امروز هم که شرایط جنگ ترکیبی همه جانبه را شاهد هستیم، مردم بیش از پیش همراهی و همدلی دارند. پیام من برای مردم ایران این است که در این درگیری‌ها، باید آرمان‌هایمان را محافظت کنیم.

وی با اشاره به نفوذی‌ها و جاسوس‌های داخلی در این اوضاع، عنوان کرد: در این شرایط جدید، ان‌شاءالله انقلاب پوست اندازی دوباره می‌کند و ملت مجدد انسجام خودشان را به دست خواهند آورد و این روند سبب خواهد شد ما نسبت به قبل، قدرتمندتر شویم.

وحید فرجی، مستندساز:

در تولید مستند در شرایط جنگی تغییر رویکرد دادیم

وحید فرجی، مستندساز با سابقه جنگ از تغییر رویکرد تولید خود به دلیل برخی محدودیت‌ها خبر داد و گفت: در بحبوحه تنش‌های ایران و اسرائیل، به جای

مستندهای بلند، روزانه گزارش‌های کوتاه ۲ تا ۳ دقیقه‌ای با روایت اجتماعی و چندزبانه تولید کردیم. وحید فرجی که با ایسنا گفت‌وگو کرده، ادامه داد: در بحبوحه تنش‌های ایران و اسرائیل، به جای مستندهای بلند، روزانه گزارش‌های کوتاه ۲ تا ۳ دقیقه‌ای با روایت اجتماعی و چندزبانه تولید کردیم.

او اعلام کرد که در شرایط کنونی به جای ساخت مستندهای بلند، بر تولید گزارش‌های کوتاه ۲ تا ۳ دقیقه‌ای با محوریت روایت‌های اجتماعی و خبری متمرکز شده است.

فرجی با بیان اینکه در پروژه مستندی با عنوان «از قلب ایران» فعالیت می‌کند، گفت: سعی می‌کنیم روزی یک ویدئو از وقایع این روزها منتشر کنیم و این محتواها در شبکه‌های اجتماعی به صورت دو زبانه (فارسی، عربی و انگلیسی) پخش می‌شوند تا مخاطبان خارجی نیز بتوانند روایت مستقیم از ایران را دنبال کنند.

از جمله سوژه‌های مورد توجه این مستندساز تا به امروز، زندگی روزمره مردم، خانواده‌های شهدا،

رویدادهای فرهنگی مانند کنسرت علی قمصری و نماز جمعه تهران بوده است.

وی افزود: تدوین و پخش مستندهای طولانی در وضعیت فعلی سخت است؛ همکارانم معتقدند امکان فیلم‌برداری میدانی با محدودیت مواجه است، بنابراین باید به راه‌حل‌های جایگزین فکر کنیم.

فرجی توضیح داد که در این شرایط از ترکیب تصاویر آرشیوی، تحلیل‌های کوتاه و مقایسه رویدادها با نمونه‌های مشابه (مانند غزه) استفاده می‌کند.

او تأکید کرد: مستندسازی لزوماً به معنای حضور فیزیکی در همه صحنه‌ها نیست؛ با خلاقیت می‌توان در قالب کلیپ‌های کوتاه هم روایت‌های تأثیرگذار ساخت.

